

Vilka är lokalpolitikerna i Västernorrlands län?

Hur nöjda är medborgarna?



Sveriges
Kommuner
och Regioner

Innehåll

Vilka är de förtroendevalda i Sverige?	4
Underrepresentation av kvinnor bland förtroendevalda	4
En mindre andel tillhör den yngsta åldersgruppen.....	5
Underrepresentationen av utrikes födda fortsätter att minska	6
Åldersmässig utjämning bland förtroendevalda	7
Den stora majoriteten är fritidspolitiker.....	8
Högt valdeltagande i Västernorrland	9
Västernorrland har 1 152 förtroendevalda	10
... varav 94 procent är fritidspolitiker.....	11
Vilka är de förtroendevalda i Västernorrlands kommuner?	12
Könsfördelningen är jämnare än riksgenomsnittet.....	12
Åldersgruppen som är mellan 30 och 49 år är väl representerad.....	13
Representation av utrikes födda är bättre än riksgenomsnittet	14
Sollefteå och Timrå har största andelen småbarnsföräldrar	15
Timrå har flest i privat sektor.....	16
Många är välutbildade	17
Vilka är de förtroendevalda i Region Västernorrland?.....	18
Könsfördelningen är jämn	18
De arbetar i många sektorer i samhället	19
Sammanfattning av de förtroendevalda i Västernorrland.....	20
Förtroendet för lokalpolitiker och verksamheten	21
Drygt sex av tio i Sverige är nöjda med den kommunala demokratin.....	21
Medborgarna är nöjda med verksamheten	22
Sammanfattande kommentarer - förtroende	24

Vilka är de förtroendevalda i Sverige?

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sammanställt en serie rapporter om de förtroendevalda på lokal och regional nivå i Sverige, presenterade länsvis. Till grund för arbetet ligger Statistiska centralbyråns (SCB) totalundersökning om de förtroendevalda i Sveriges kommuner och regioner som genomfördes 2019. Analyserna är baserade på uppgifter som landets samtliga kommuner och regioner har skickat in till SCB. Sveriges Kommuner och Regioner har tidigare publicerat undersökningar om landets förtroendevalda motsvarande denna. Föregående rapportserier utkom år 2008, 2012 och 2016.

Undersökningen visar att antalet förtroendevalda i kommunerna fortsätter att minska jämfört med tidigare mandatperioder. År 2019 uppgick det totala antalet förtroendevalda i kommunerna till knappt 35 900 personer, detta innebär en minskning med ungefär 960 personer jämfört med år 2015. Att de förtroendevalda i landets kommuner blir allt färre är en trend som vi sett över flera mandatperioder i rad. I regionerna är trenden den motsatta, med fler förtroendevalda än tidigare mandatperiod. År 2019 uppgick antalet förtroendevalda i landets regioner till knappt 4 600 personer, vilket innebär en ökning med ca 140 personer jämfört med 2015. Antalet förtroendevalda på regional nivå är därmed uppe på sammanivå som vid 2012 års mätning. Detta innebär att den mångåriga trenden med allt färre politiker fortsätter på lokal nivå, men däremot inte på regional nivå.

Underrepresentation av kvinnor bland förtroendevalda

Könsfördelningen brukar betraktas som jämn då andelen kvinnor respektive män ligger mellan 40 och 60 procent. I totalt 205 av landets 290 kommuner är andelen kvinnliga förtroendevalda högre än 40 procent. Det är en minskning i antal kommuner från 2015 med 24 stycken. I 19 kommuner är andelen förtroendevalda kvinnor över 50 procent. Det är något fler än 2015. Inte i någon kommun är andelen kvinnor högre än 60 procent.

Kvinnor är fortsatt underrepresenterade bland de förtroendevalda; 43 procent, jämfört med 50 procent i befolkningen som helhet. Fördelningen är densamma som i den föregående mandatperioden. Fördelningen mellan kvinnor och män är jämnare bland yngre politiker jämfört med äldre. Bland förtroendevalda under

30 år uppgår andelen kvinnor till 44 procent, bland dem som är 65 år och äldre är andelen kvinnor 39 procent. Jämnast könsfördelning är det i åldersgruppen 30-49 år där andelen kvinnor är 45 procent och andelen män är 55 procent. I regionerna är könsfördelningen betydligt jämnare, där är 48 procent av de förtroendevalda kvinnor. Även i de fyra tidigare undersökningarna var andelen kvinnor bland regionernas politiker 48 procent.

En större andel män än kvinnor innehar tyngre politiska uppdrag, skillnaden i representation är större ju tyngre uppdraget är och kvinnors underrepresentation på tunga poster har dessutom ökat. Bland de förtroendevalda i kommunfullmäktige är andelen kvinnor 43 procent, jämfört med 40 procent i kommunstyrelserna, där makten är större. Studerar man olika positioner i nämnder och styrelser blir mönstret än tydligare. 36 procent av ordförandena i kommunerna är kvinnor. 2015 hade en kvinna posten som kommunstyrelsens ordförande i 37 procent av kommunerna. I 2019 års genomlysning är andelen kvinnor bland landets kommunstyrelseordföranden 32 procent.

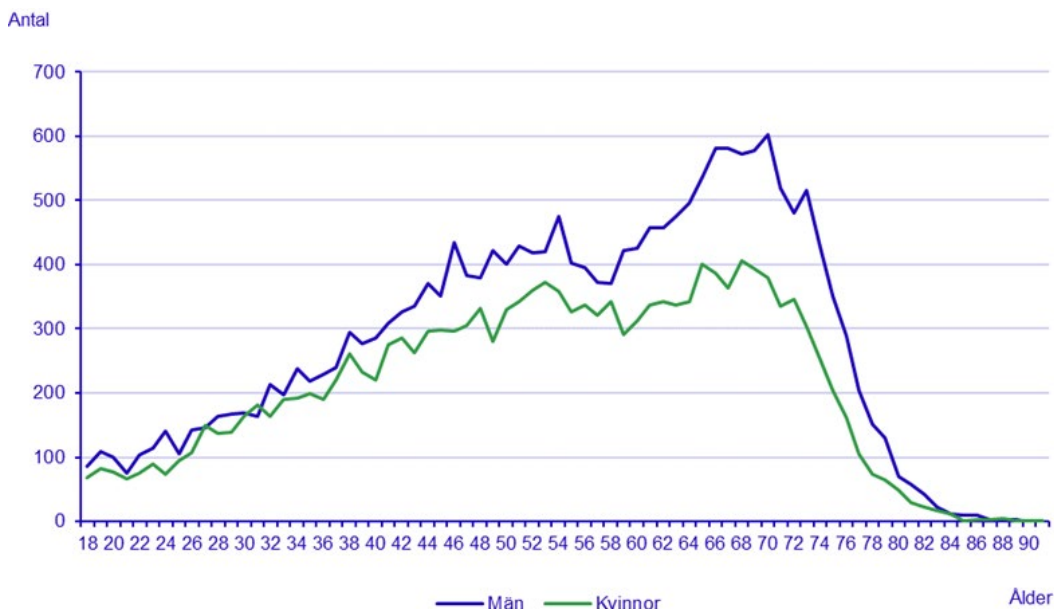
I regionerna är andelen kvinnor och män betydligt jämnare. Det gäller både för fullmäktige och styrelser samt för ordförande- och vice ordförandeposter. 46 procent av ordförandena i regionerna är kvinnor.

En mindre andel tillhör den yngsta åldersgruppen

Undersökningen visar att unga, i åldrarna 18-29 år, utgör 7 procent av kommunpolitikerna år 2019, vilket är 12 procentenheter lägre än befolkningen. Detta innebär att andelen som tillhör den allra yngsta åldersgruppen har minskat något i jämförelse med den föregående mandatperioden. Jämfört med hela befolkningen är unga underrepresenterade bland de förtroendevalda i såväl kommuner som regioner. SCB:s statistik visar att Lunds kommun har den högsta andelen unga förtroendevalda. Även Stockholm med närliggande kommuner som Järfälla, Nacka och Sundbyberg, samt universitetsstäder som Umeå, Karlstad, Växjö och Uppsala har god representation av unga bland de förtroendevalda.

Andelen äldre förtroendevalda, som är 65 år och äldre fortsätter att öka. Totalt är det 31 procent i kommunerna. Det är en ökning med 4 procentenheter jämfört med 2015 och denna åldersgrupp är fortsatt något överrepresenterad jämfört med befolkningen. Också bland regionernas förtroendevalda ökar andelen som är äldre, men där är andelen i nivå med befolkningen.

Diagram 1: Antal förtroendevalda i kommunerna efter kön och ålder, år 2019



Källa: SCB, Demokratisk rapport 26: Förtroendevalda i kommuner och regioner 2019

Underrepresentationen av utrikes födda fortsätter att minska

Utrikes födda är underrepresenterade bland de förtroendevalda, men trenden är precis som föregående mandatperiod att underrepresentationen fortsätter att minska. Omkring 21 procent av befolkningen över 18 år utgörs av utrikes födda. Motsvarande andel bland de förtroendevalda i landets kommuner är 10 procent.

När representativiteten bland utrikes födda studeras bör man beakta att gruppen utgör en mycket liten andel av befolkningen i vissa kommuner, några få förtroendevalda kan därmed vara avgörande för graden av representation. Vidare rymmer gruppen stora variationer avseende faktorer såsom ursprung och vistelsetid i Sverige

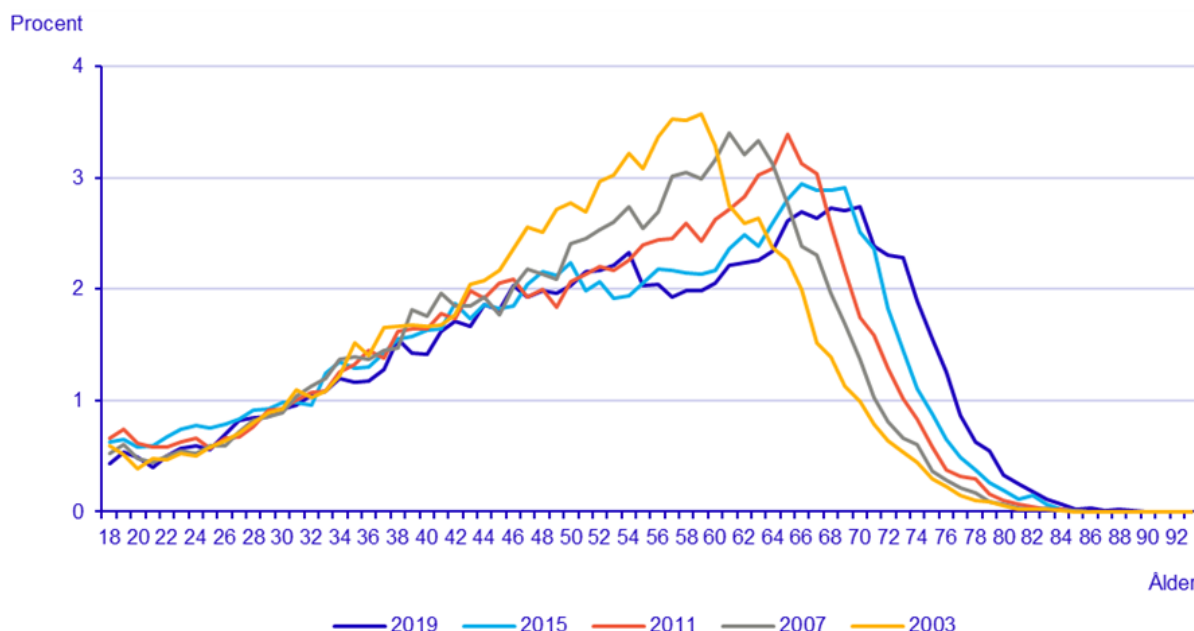
Resultaten från 2019 års undersökning visar, i likhet med tidigare års, att personer med eftergymnasial utbildning och offentliganställda är överrepresenterade bland de förtroendevalda i kommuner och regioner. Bland kommunpolitikerna har 54 procent eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel av befolkningen är 39 procent.

Bland förtroendevalda i regionerna återfinns liknande mönster vad gäller representativitet som i kommunerna, men med vissa skillnader. Regionerna har en jämnare könsfördelning bland de förtroendevalda än kommunerna. Kvinnor utgör 48 procent av de förtroendevalda i regionerna. Personer med eftergymnasial utbildning är i högre grad överrepresenterade bland regionpolitikerna jämfört med kommunpolitikerna. Dessa mönster återfanns även vid tidigare undersökningar.

Åldersmässig utjämning bland förtroendevalda

Åldersstrukturen bland de förtroendevalda åren 2003, 2007, 2011, 2015 och 2019 visas i diagram 2. Av diagrammet framgår att 40-talister är fortsatt välrepresenterade bland landets förtroendevalda. Åldersfördelningen är stort sett densamma vid varje tillfälle, även om kurvan har förskjutits framåt med fyra års intervall. Undersökningen visar på en växande andel 70-åringar bland kommunernas förtroendevalda. Kurvan är snarlik vid samtliga undersökningstillfällen med skillnaden att ålderspuckelns spetsigaste del, som illustrerar den vanligast förekommande åldern, trubbats av något vid 2019 års undersökning.

Diagram 2: Förtroendevalda i kommunerna efter ålder år 2003, 2007, 2011, 2015 och 2019. Åldersfördelning i procent



Den stora majoriteten är fritidspolitiker

En klar majoritet av de förtroendevalda i kommuner och regioner sköter sina uppdrag på fritiden vid sidan av studier och ordinarie arbete. Med fritidspolitiker avses förtroendevalda med ett arvode för politiska uppdrag som understiger en 40 procentig arbetstid. I kommunerna utgör fritidspolitikerna 96 procent medan motsvarande siffra i regionerna är 93 procent. Andelen fritidspolitiker är densamma som i 2015 års undersökning både på kommun- och regionsidan.

42 procent av de hel- eller deltidsarvoderade i kommunerna är kvinnor och 58 procent män, vilket ligger i nivå med andelen kvinnor och män bland de förtroendevalda totalt sett. Unga och utrikes födda personer är däremot underrepresenterade bland de arvoderade jämfört med samtliga förtroendevalda. Det ser ut på ett liknande sätt i regionerna.

Högt valdeltagande i Västernorrland

Valen till kommun- och regionfullmäktige ger medborgarna möjlighet att påverka vilken politik som ska föras på lokal och regional nivå. Eftersom kommuner och regioner ansvarar för en stor del av välfärdssektorn innebär det ett mer direkt inflytande över vardagsnära verksamheter som vård, skola och omsorg.

Fullmäktigeledamöterna är folkvalda medan ledamöter i styrelser och nämnder tillsätts av fullmäktige bland de förtroendevalda.

Valdeltagandet varierar mellan olika samhällsgrupper men är generellt sett högt i Västernorrland liksom i övriga Sverige, både i kommun- och regionvalet. Valdeltagandet skiljer sig från genomgående höga nivåer mellan kommunerna i Västernorrland, från 83 procent i Kramfors till 87 procent i Örnsköldsvik. Jämfört med valet 2014 har valdeltagandet gått upp i alla länets kommuner.

Inom kommunerna finns det också skillnader mellan olika valdistrikt, det vill säga att valdeltagandet skiljer sig åt mellan olika geografiska områden i kommunerna. Sundsvall har störst skillnad mellan valdistrikten, medan skillnaden är mindre i exempelvis Ånge.

Tabell 1: Valdeltagande och differens inom kommun 2018, samt jmf. 2014

Kommuner	Valdeltagande	Jmf 2014	Differens
Härnösand	85	2	15
Kramfors	83	1	14
Sollefteå	84	1	12
Sundsvall	86	2	22
Timrå	86	2	18
Ånge	84	2	10
Örnsköldsvik	87	2	17
Region Västernorrland	85	2	
Hela riket kommunval	84	1	
Hela riket regionval	84	2	

Västernorrland har 1 152 förtroendevalda ...

Det finns 935 kommun- och 217 regionpolitiker i Västernorrland. Det går därmed i genomsnitt 263 invånare på varje kommunpolitiker och 1 131 invånare per regionpolitiker, vilket ger en högre politikertäthet än riksgenomsnittet både på kommun- och regionsidan. Siffran kan även jämföras med riksdagen där det går omkring 29 000 invånare per riksdagsledamot.

Den största andelen förtroendevalda per invånare har de mindre kommunerna Ånge och Kramfors där det går 99 respektive 157 invånare per politiker. I den betydligt folkrikare kommunen Sundsvall är det en lägre andel politiker per invånare. I Region Västernorrland är det av naturliga skäl betydligt färre politiker per invånare än i kommunerna.

Tabell 2: Förtroendevalda och invånare per förtroendevald 2018 (antal)

Kommuner	Antal förtroendevalda	Invånare per förtroendevald
Härnösand	133	189
Kramfors	117	157
Sollefteå	87	224
Sundsvall	206	480
Timrå	113	160
Ånge	95	99
Örnsköldsvik	184	305
Alla kommuner i Västernorrland	935	263
Region Västernorrland	217	1 131
Hela riket (kommuner)	35 886	288
Hela riket (regioner)	4 600	2 249

... varav 94 procent är fritidspolitiker

Totalt 51 personer i kommunerna och 18 i regionen har ett hel- eller deltidsuppdrag som politiker (sex procent). Det betyder att av de 1 152 förtroendevalda är det 1 083 (94 procent) som sköter sina uppdrag på fritiden vid sidan av studier eller ordinarie arbeten.

Tabell 3: Förtroendevalda på heltid, deltid och fritid 2018 (antal)

Kommuner	Heltid	Deltid	Fritid
Härnösand	2	5	126
Kramfors	5		112
Sollefteå	1	6	80
Sundsvall	5	11	190
Timrå	2	3	108
Ånge	1	2	92
Örnsköldsvik	8		176
Alla kommuner i Västernorrland	24	27	884
Region Västernorrland	18		199

Vilka är de förtroendevalda i Västernorrlands kommuner?

Det är bra om sammansättningen av förtroendevalda återspeglar befolkningens sammansättning, bland annat när det gäller kön, ålder, utbildning, inkomst och födelseland. Olika grupper har olika erfarenheter och perspektiv vilket är en resurs i beslutsfattandet.

I stort motsvarar sammansättningen i Västernorrlands kommuner den genomsnittliga, även om den förstås varierar mellan kommunerna.

Könsfördelningen är jämnare än riksgenomsnittet

Västernorrlands läns kommuner sammantaget har en könsfördelning bland de förtroendevalda som är jämnare än riksgenomsnittet för kommuner, 46 procent av de förtroendevalda är kvinnor och 54 procent är män. Sundsvall och Örnsköldsvik är nära en helt jämn könsfördelning, där är 49 procent av de förtroendevalda kvinnor och 51 procent män. Även Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Ånge har en könsfördelning som är jämnare än riksgenomsnittet.

Könsfördelningen brukar betraktas som jämn då andelen kvinnor respektive män ligger mellan 40 och 60 procent. Utifrån denna definition har samtliga sju kommuner i Västernorrland en jämn könsfördelning i 2019 års undersökning.

Tabell 4: Kön 2019 (procent)

Kommun	Män	Kvinnor	Jmf 2015 kvinnor
Härnösand	54	46	1
Kramfors	56	44	-2
Sollefteå	54	46	3
Sundsvall	51	49	3
Timrå	58	42	0
Ånge	56	44	2
Örnsköldsvik	51	49	4
Alla kommuner i Västernorrland	54	46	2
Hela riket	57	43	0

Åldersgruppen som är mellan 30 och 49 år är väl representerad

Åldersfördelningen följer i stora drag samma mönster som landet i helhet, även om mindre avvikelser från riksgenomsnittet finns. Framförallt är de unga (18-29 år) underrepresenterade i Västernorrlands kommuner, liksom i riket i övrigt. I Västernorrland sammantaget stämmer andelen förtroendevalda som är i åldersgruppen 30-49 år väl överens med befolkningen i övrigt. Åldersgruppen 50-64 är överrepresenterad bland de förtroendevalda jämfört med åldersstrukturen i samhället i stort, både i Västernorrland och i riket som helhet. Den äldsta åldersgruppen, som är 65 år och äldre är något underrepresenterad bland de förtroendevalda i Västernorrland. I riket sammantaget är den åldersgruppen istället något överrepresenterad jämfört med andelen i befolkningen.

Tabell 5: Ålder 2019, procent bland de förtroendevalda, jmf befolkningen

Kommun	18-29	18-29	30-49	30-49	50-64	50-64	65 år –	65 år –
	år	år	år	år	år	år	Valda	Befolkn
	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn
Härnösand	8	-9	33	5	29	5	31	-1
Kramfors	4	-10	30	6	32	5	34	-1
Sollefteå	6	-9	32	7	26	1	36	1
Sundsvall	10	-8	30	-2	38	14	22	-5
Timrå	4	-13	38	8	28	4	30	1
Ånge	3	-12	29	5	46	19	21	-12
Örnsköldsvik	9	-7	35	6	33	9	22	-8
Alla kommuner i Västernorrland	7	-10	33	4	33	9	27	-3
Hela riket	7	-12	30	-3	32	9	31	6

Representation av utrikes födda är bättre än riksgenomsnittet

Andelen utrikes födda bland Västernorrlands förtroendevalda stämmer bättre överens med befolkningssammansättningen än riksgenomsnittet, även om utrikes födda är underrepresenterade bland de förtroendevalda i samtliga kommuner i länet. Gruppens underrepresentation är fyra procentenheter i Västernorrland och 12 procentenheter på riksnivå där andelen utrikes födda i befolkningen är större. Det förekommer variationer kommunerna emellan. Bäst överensstämmelse mellan andelen utrikes födda bland de förtroendevalda och andelen i befolkningen i stort finns i Härnösand, Sundsvall, Timrå och Örnsköldsvik.

Tabell 6: Utrikes födda, förtroendevalda och befolkning 18 år och äldre 2019 (procent bland de förtroendevalda, jmf befolkningen)

Kommun	Förtroendevalda	Befolkningen
Härnösand	13	-2
Kramfors	9	-3
Sollefteå
Sundsvall	11	-2
Timrå	9	-2
Ånge	0	-9
Örnsköldsvik	8	-2
Alla kommuner i Västernorrland	8	-4
Hela riket	10	-12

Uppgifter är ej tillgängliga i kommuner med 1-3 utrikes födda bland de förtroendevalda

Sollefteå och Timrå har största andelen småbarnsföräldrar

Småbarnsföräldrar är väl representerade i kommunerna. Mer än var tionde förtroendevald i Västernorrlands kommuner har barn under sex år, vilket innebär att representationen av småbarnsföräldrar är bättre än riksgenomsnittet. Andelen småbarnsföräldrar bland de förtroendevalda motsvarar andelen i Västernorrlands län. I Sollefteå, Timrå och Ånge finns en viss överrepresentation av småbarnsföräldrar jämfört med kommunernas befolkning i stort. I Härnösand, Kramfors och Sundsvall är andelen småbarnsföräldrar densamma som i befolkningen.

Tabell 7: Småbarnsföräldrar 2019 (procent bland de förtroendevalda, jmf befolkningen)

Kommun	Förtroendevalda	Befolkningen
Härnösand	11	0
Kramfors	9	0
Sollefteå	14	3
Sundsvall	13	0
Timrå	14	2
Ånge	11	1
Örnsköldsvik	10	-2
Alla kommuner i Västernorrland	12	0
Hela riket	10	-3

Timrå har flest i privat sektor

De förtroendevalda i Västernorrland arbetar inom olika sektorer. Till exempel är 11 procent statligt anställda, något över genomsnittet för landet som helhet.

I Timrå och Ånge är mer än 40 procent av de förtroendevalda sysselsatta i privat sektor, vilket är något högre än genomsnittet för riket.

I likhet med övriga landet är kommunanställda väl representerade i Västernorrland. Störst andel kommunanställda bland länets förtroendevalda finns i Sollefteå, där är 54 procent av de förtroendevalda anställda i den kommunala sektorn.

Tabell 8: Anställningssektor 2019 (procent)

Sektor	Statlig	Kommun	Region	Privat	Kommunalt bolag
Härnösand	18	45	6	25	6
Kramfors	10	47	8	32	3
Sollefteå	9	54	6	31	0
Sundsvall	15	50	4	30	1
Timrå	9	35	9	44	3
Ånge	8	43	8	37	3
Örnsköldsvik	4	44	7	42	3
Alla kommuner Västernorrland	11	46	6	35	3
Hela riket	8	44	5	40	3

Många är välutbildade

I samtliga kommuner i Västernorrland liksom i landet som helhet är personer med eftergymnasial utbildning överrepresenterade bland de förtroendevalda, samtidigt som de med endast förgymnasial utbildning är underrepresenterade. Härnösand och Kramfors är tydliga exempel på detta, medan skillnaden mellan de förtroendevaldas utbildningsnivå och befolkningens är något mindre i exempelvis Örnsköldsvik.

Tabell 9: Utbildningsnivå 2019 (procent)

Utbildning	För-gymnasial Valda	För-gymnasial Befolkn	Gymnasial Valda	Gymnasial Befolkn	Efter-gymnasial Valda	Efter-gymnasial Befolkn
Härnösand	6	-10	25	-24	69	34
Kramfors	7	-11	39	-18	53	29
Sollefteå	5	-14	48	-8	48	22
Sundsvall	4	-10	39	-10	56	20
Timrå	9	-10	44	-12	47	22
Ånge	5	-14	66	6	28	8
Örnsköldsvik	7	-7	38	-16	55	23
Alla kommuner i Västernorrland	6	-10	41	-11	53	21
Hela riket	7	-8	39	-6	54	15

Vilka är de förtroendevalda i Region Västernorrland?

I Region Västernorrland finns det 217 förtroendevalda varav 18 är heltids-engagerade och 199 är fritidspolitiker. Valdeltagandet på 85 procent är något högre än valdeltagandet för regionval i landet som helhet.

Könsfördelningen är jämn

Könsfördelningen i Region Västernorrland är förhållandevis jämn med en liten överrepresentation av män; 53 procent män och 47 procent kvinnor bland de förtroendevalda. Riksgenomsnittet för regioner är 48 procent kvinnor och 52 procent män bland de förtroendevalda, vilket innebär en något ojämnare könsfördelning än riksgenomsnittet.

För åldersgruppen 50-64 år finns en överrepresentation bland de förtroendevalda jämfört med befolkningen i stort, medan övriga åldersgrupper är underrepresenterade. Regionpolitiken har svårt att engagera unga, som är tydligast underrepresenterade bland de förtroendevalda i Region Västernorrland. Utrikes födda är underrepresenterade i regionpolitiken jämfört med sin andel av befolkningen; fem procent av de förtroendevalda är utrikes födda, jämfört med 12 procent i befolkningen. Även småbarnsföräldrarna är något underrepresenterade bland regionpolitikerna, men andelen förtroendevalda som har barn under sex år stämmer ändå relativt väl överens med andelen småbarnsföräldrar i länets befolkning.

Tabell 10: Regionpolitikernas struktur 2019

Kön	Män	Kvinnor
	53	47

Tabell 11: Regionpolitikernas struktur 2019

Ålder	-29 år		30-49 år		50-64 år		65 år-	
	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn
	6	-10	28	-1	40	15	26	-4

Tabell 12: Regionpolitikernas struktur 2019

	Förtroendevalda	Befolkningen
Utrikes födda	5	-7
Småbarnsföräldrar	9	-2

De arbetar i många sektorer i samhället

Regionpolitikerna kommer från flera olika sektorer. Majoriteten arbetar i offentliga sektorn och en fjärdedel är privatanställda. I likhet med övriga regioner i riket är de förtroendevalda med eftergymnasial utbildning överrepresenterade i förhållande till befolkningen medans de med kortare utbildning är underrepresenterade.

Tabell 13: Förtroendevaldas anställning - region 2019 (procent)

Statlig	Kommun	Region	Privat	Kommunalt bolag
11	43	20	25	1

Tabell 14: Förtroendevaldas utbildning- region 2019 (procent)

För-gymnasial Valda	För-gymnasial Befolkn	Gymnasial Valda	Gymnasial Befolkn	Efter-gymnasial Valda	Efter-gymnasial Befolk
6	-10	40	-12	54	22

Sammanfattning av de förtroendevalda i Västernorrland

Det politiska uppdraget innebär att förtroendevalda fattar beslut för medborgarnas räkning. De ska värdera olika synpunkter och förslag, göra avvägningar och prioriteringar och ta ställning till vad som bäst tillgodoser det samlade medborgarintresset.

I kommunerna i Västernorrland är de förtroendevalda 935 till antalet och i regionen 217. Av alla dessa är 94 procent fritidspolitiker och bara sex procent hel- eller deltidspolitiker.

De förtroendevalda har olika bakgrund och erfarenheter och avspeglar väl medborgarna vilket är viktigt för olika perspektiv i beslutsfattandet. Det underlättar också möjligheten till kontakt mellan de förtroendevalda och allmänheten.

De flesta samhällsgrupper är relativt väl representerade bland de förtroendevalda i kommunerna och regionen. Till exempel är könsfördelningen bland de förtroendevalda i Västernorrlands kommuner jämnare än riksgenomsnittet med 46 procent kvinnor och 54 procent män. I Region Västernorrland är könsfördelningen istället något ojämnare än riksgenomsnittet för regioner, med 47 procent kvinnor och 53 procent män bland de förtroendevalda.

Utrikes födda är bättre representerade än riksgenomsnittet bland de förtroendevalda i Västernorrland, även om gruppen är underrepresenterad både på kommun- och regionsidan. Vidare är mer än var tionde kommunpolitiker småbarnsförälder, vilket innebär en god representation i förhållande till länets befolkning och en bättre representation av småbarnsföräldrar än riksgenomsnittet.

Närheten till de förtroendevalda gör det lättare för medborgarna att ha kontakt med politikerna. Det är enklare att kontakta den lokala eller regionala företrädaren än en riksdagspolitiker för att framföra åsikter och argument.

Det går i genomsnitt en kommunalpolitisk företrädare på 263 medborgare i Västernorrland och en regionpolitiker på 1 131 invånare, vilket är en något högre andel politiker per invånare än genomsnittet för landet i övrigt på såväl kommun- som regionnivå. Siffrorna kan dock jämföras med 349 riksdagsledamöter på hela Sveriges befolkning.

Förtroendet för lokalpolitiker och verksamheten

Här redovisas hur medborgarna ser på sina lokalpolitiker och hur nöjda de är med skötseln av de kommunala verksamheterna.

Drygt sex av tio i Sverige är nöjda med den kommunala demokratin

SOM-institutet¹ vid Göteborgs universitet gör varje år en nationell undersökning för att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat samhälle, politik och medier. Nedan redovisas resultat från 2019 och fem frågor som handlar om hur medborgarna ser på demokratin, verksamheten och de förtroendevalda i kommuner och regioner.

Svaren visar att invånarna är nöjda med hur demokratin fungerar i kommuner och regioner samt ganska nöjda med hur den kommunala servicen fungerar, medan siffrorna visar att förtroendet för kommunstyrelserna är lägre.

Tabell 15.² Hur nöjda invånarna är med hur demokratin fungerar i den egna kommunen 2019 (procentandel bland de med åsikt i frågan)

	Mycket/ganska nöjd	Inte särskilt/inte alls nöjd
Kommun	64	36

Tabell 16. Hur nöjda invånarna är med hur demokratin fungerar i den egna regionen 2019 (procentandel bland de med åsikt i frågan)

	Mycket/ganska nöjd	Inte särskilt/inte alls nöjd
Region	62	38

¹ SOM-institutet är centrum för den undersöknings- och seminarieverksamhet som drivs gemensamt av Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) och Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

² Underlagen i tabell 15 och 16 är hämtade från SOM-institutets rapport Svenska Demokratitrender 1986-2019 medan underlagen i tabell 3 är hämtade från Förtroende för samhällsinstitutioner i de nationella SOM-undersökningarna 1986-2019.

Tabell 17. Förtroende för hur kommunstyrelserna sköter sitt arbete (procentandel bland de med åsikt i frågan)

	Mycket/ganska stort förtroende	Mycket/ganska lågt förtroende
Kommun	21	33

Tabell 18.³ Hur invånarna bedömer att den offentliga servicen fungerat de senaste 12 månaderna i den egna kommunen (procentandel bland de med åsikt i frågan)

	Mycket/ganska bra	Ganska/mycket dåligt
Kommun	41	16

Tabell 19.⁴ Hur invånarna bedömer att den offentliga servicen fungerat de senaste 12 månaderna i den egna regionen (procentandel bland de med åsikt i frågan)

	Mycket bra/ganska bra	Ganska/mycket dåligt
Region	37	21

Medborgarna är nöjda med verksamheten

Vid sidan av den nationella mätningen görs även lokala mätningar.

I Västernorrland har sedan 2016 fem av sju kommuner gjort egna omfattande medborgarundersökningar med hjälp av Statistiska centralbyrån. Nedan redovisas svaren på några av de frågor som rör uppfattningen om kommunen som en plats att bo på, hur de kommunala verksamheterna sköts och vilket inflytande invånarna anser sig ha i sin kommun. De svarande har fått betygsätta kommunen på en skala på 1-10 där 1 är det lägsta betyget.

Invånarna i Västernorrland liksom i landet som helhet är mer nöjda med sina kommuner som en plats att bo och leva på och med hur den kommunala verksamheten fungerar än med möjligheten till insyn och inflytande över de kommunala besluten och verksamheterna.

³ Tabell 18 är särskilt framtaget av SOM-institutet utifrån data i SOM-undersökningen.

⁴ Tabell 19 är särskilt framtaget av SOM-institutet utifrån data i SOM-undersökningen.

Tabell 20.⁵ Hur nöjd är du med...

	... din kommun i dess helhet som en plats att bo och leva på?	... hur din kommun sköter sina olika verksamheter?	... den insyn och det inflytande invånarna har över kommunens beslut och verksamheter?
Ånge (2016)	6,9	6,1	5,1
Härnösand (2019)	6,6	5,7	4,7
Sundsvall (2017)	7,1	6,2	4,7
Kramfors (2018)	6,6	5,8	4,5
Örnsköldsvik (2018)	7,4	6,3	5,0
Hela riket (2019)	6,8	6,0	4,8

Några av frågorna berör specifikt förtroendet för de förtroendevalda. Förtroendebetygen varierar mellan de olika kommunerna men är generellt sett lägre än betygen för vad invånarna tycker om kommunen som boplat och för hur nöjda de är med de kommunala verksamheterna.

Tabell 21: Hur nöjd är du med...

	... hur kommunens politiker lyssnar till invånarnas synpunkter?	... hur kommunens politiker arbetar för kommunens bästa?
Ånge (2016)	5,1	6
Härnösand (2019)	4,2	5
Sundsvall (2017)	4,3	5,1
Kramfors (2018)	4,3	5,1
Örnsköldsvik (2018)	4,9	5,8
Hela riket (2019)	4,4	5,2

⁵ Svar i en skala från 1 till 10 där 1 är det lägsta betyget.

Sammanfattande kommentarer - förtroende

Resultaten från undersökningarna⁶ visar att medborgarna är nöjda med det demokratiska systemet i de kommuner de bor i. De är även ganska nöjda med den egna kommunens service medan de är mindre nöjda med sina möjligheter till inflytande och de har lägre förtroende för de förtroendevalda.

Kommunerna i Västernorrlands län liksom riket som helhet har lägre värden på frågor om förtroendet för förtroendevalda än för den verksamhet som politikerna ansvarar för.

Att de förtroendevalda får lägre betyg än verksamheterna kan bero på att de i sitt uppdrag måste göra svåra avväganden och ibland fatta obekväma beslut. Det kan vara svårt för medborgarna att se kopplingen till helhetsansvaret.

Vidare kan det lägre förtroendet bero på att invånarna har mer kontakt med verksamheterna direkt än med politikerna. De ser vad personalen gör men inte vad politikerna utråder.

Siffrorna kan dock ge en missvisande bild. Det finns undersökningar som visar att medborgare vid djupintervjuer tenderar att först svara att de har lågt förtroende för politiker medan de vid ett längre samtal ger en mer nyanserad bild.⁷

⁶ SOM-institutets Riks-SOM 2015 och SCB:s medborgarundersökning

⁷ Politikens meningslöshet – om misstro, cynism och utanförskap, Tommy Möller, Stockholms universitet.

Vilka är lokalpolitikerna i Västernorrlands län?

Sveriges Kommuner och Regioner har i den här rapporten, som är baserad på SCB-statistik, tittat på vad som är utmärkande för de lokala politikerna i Västernorrland. Vilka är de? Vilka är det som lägger en stor del av sin tid på att ta ansvar för allas vardag, att prioritera och att fatta beslut som påverkar och skapar förutsättningar för dem som bor och arbetar i Västernorrland? I rapporten redovisas även hur nöjda medborgarna är med den kommunala verksamheten och vilket förtroende de har för lokalpolitikerna.

Upplysningar om innehållet

Björn Kullander, bjorn.kullander@skr.se

Martin Lidhamn, martin.lidhamn@skr.se

Cecilia Ramqvist, cecilia.ramqvist@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2021

ISBN: 978-91-7585-943-9

ISBN 978-91-7585-943-9

Beställ eller ladda ner på webbutik.skr.se

Post: 118 82 Stockholm | Besök: Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | www.skr.se